

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2011

**AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2
MEMORANDUM**

PUNTE: 70

Hierdie memorandum bestaan uit 29 bladsye.

NASIENRIGLYNE

1. As 'n kandidaat meer as die vereiste aantal vrae gedoen het, word net die eerste antwoord/respons nagesien. (Die kandidaat mag nie die opstelvraag EN die kontekstuele vraag oor dieselfde genre beantwoord nie.)
2. Indien die antwoord in meer as een sin aangebied word en die antwoord nie in die eerste sin voorkom nie, maar dit tog na die antwoord in die tweede sin lei, word die antwoord in die tweede sin nagesien.
3. Vir oop vrae waar JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE plus 'n motivering vereis word, word slegs die rede/motivering oorweeg. Indien die kandidaat nie JA/NEE skryf nie, maar die motivering is korrek, word die punt toegeken.
4. Indien die kandidaat JA/NEE sê, moet die motivering korrek wees, anders verloor die kandidaat die punt.
5. Vir WAAR/ONWAAR – of FEIT/LUG JOU MENING vrae, word die punte verdeel:
  - 1 punt vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING **en**
  - 1 punt vir die rede /motivering/aanhaling.
    - As die leerder se WAAR/ONWAAR reg is, maar die motivering is verkeerd, verdien die leerder net EEN punt.
    - As die leerder se WAAR/ONWAAR verkeerd is, maar die motivering is reg, word GEEN punte toegeken nie.
6. Fals(Vals) kan aanvaar word. (*False* is egter verkeerd, want dit is Engels.)
7. Indien die kandidaat woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word die vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder die vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat nie geïgnoreer nie. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, word dit nie aanvaar nie.
8. Aanvaar dialektiese variasies.
9. Indien die kandidaat kru taal gebruik, word die kru woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder die kru woord sinvol is, word die kandidaat nie geïgnoreer nie.
10. Waar een-woord antwoorde gevra word en die kandidaat 'n volsin gee, is dit korrek mits die korrekte woord onderstreep word of op een of ander wyse uitgelig word.
11. Vir meervoudigekeuse-vrae word sowel die letter as die korrekte antwoord wat ten volle uitgeskryf is, aanvaar .

12. As die kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer.
13. As antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die memorandum nagesien.
14. As 'n spelfout die betekenis van 'n antwoord beïnvloed, word dit verkeerd gemerk. As die spelling nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word dit as korrek beskou.
15. **Opstelvraag:** As die opstel korter as die vereiste lengte is, word die kandidaat nie gepeenaliseer nie omdat hy/sy hom/haarself gepeenaliseer het. As die opstel te lank is, laat 'n oorskryding van 'n maksimum van 50 woorde (disjunkte ortografie) toe en ignoreer die res van die opstel.
16. Ter wille van nasien kan regmerkies gebruik word om feite aan te dui.

VERDUIDELIKING	SIMBOOL	BESKRYWING
Woordorde	(...)	Hakies
Spelfout	—	Kort strepie onder die fout
Woordkeuse	/	Haal met 'n streep deur
Woorde uit 'n ander taal	E/X/Z	Die letter bo-aan die woord
Tydfoute	T (in die kantlyn)	Hoofletter T
Woord(e) weggelaat	^	Weglaatteken
Paragraafindeling	//	Dubbelskuinsstreep
Herhaling	hh (in die kantlyn)	Dubbele hh
Onduidelik/Onverstaanbaar	∫ (in die kantlyn)	Kronkelstreep
Saamgeflans uit vraestel	Vr (in die kantlyn)	Hoofletter V kleinletter r
Punktuasie	O	'n Sirkel

17. Punte word as volg aangedui:
 KODE I =
 KODE T =
 KODE S =
PUNT
18. 'n Kandidaat word nie gepeenaliseer as aanhalingstekens ontbreek nie, al vereis die vraag dit.
19. Wanneer twee of drie feite/punte vereis word en die kandidaat gee 'n hele reeks, word slegs die eerste twee of drie feite/punte nagesien.

20. By 'n vraag waar enige GEBEURE in die regte volgorde gerangskik moet word, verdien die kandidaat EEN punt per korrekte antwoord mits dit op die korrekte plek staan.
21. Halwe punte word slegs aan die einde by die groottotaal tot 'n hele afgerond.
22. Gebruik die rubriek in hierdie MEMORANDUM om die opstelvrae na te sien.

AFDELING A: ROMAN**BEANTWOORD ÓF DIE OPSTELVRAAG ÓF DIE KONTEKSTUELE VRAAG.****VRAAG 1: OPSTELVRAAG*****KRINGE IN 'n BOS* – Dalene Matthee**

By die nasien van hierdie opstelvraag maak die memorandum vir soveel as moontlike feite voorsiening. Die kandidate hoef nie al die feite te gee nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek na VRAAG 16

Inleiding

Lyf.

Hoe die houtkopers die houtkappers uitgebuit het:

- Daar was kasting altyd 'n behoefte aan ander hout as dié wat die houtkappers gebring het.
- Die hout is altyd laer geklas as wat dit werklik werd was.
- Hulle het bogenoemde as rede aangevoer waarom hulle so min vir die hout betaal.
- Hulle het gesorg dat die houtkappers altyd in die skuld bly sodat hulle verplig was om meer en meer te kap net om aan die lewe te kan bly.
- MacDonald en Smith was die enigste twee houtkopers op die dorp en hulle het saamgewerk om te sorg dat die houtpryse so laag as moontlik bly.
- Die houtkopers was onregverdig en intimiderend teenoor die houtkappers en hulle was magteloos om weg te breek as gevolg van hulle skuld.
- Die houtkappers het 'n onnatuurlike vrees en onderdanigheid teenoor die houtkopers geopenbaar omdat laasgenoemde, as die houtkappers nie hulle skuld kon betaal nie, beslag gelê het op hulle waens en osse – wat 'n noodsaaklike middel was om te kon hout lewer.
- Die houtkopers het dus gewetenloos die houtkappers gebruik om die harde werk te doen (wat die Bos vernietig het), terwyl hulle skatryk geword het van die hout wat die houtkappers gelewer het.

Hoe en waarom die houtkappers die Bos uitgemergel het:

- Die houtkappers is in die skuld gehou deur die houtkopers.
- Die houtkappers was desperaat om meer en meer hout te lewer aan die houtkopers in die hoop dat hulle die noodsaaklikste lewensmiddele sou kon bekom.
- Die Bos was die houtkappers se enigste bron van inkomste aangesien hulle ongeletterd was en geen ander manier van inkomste geken het nie.
- Hulle finansiële nood het hulle rede oorskadu.
- As gevolg van bogenoemde was bewaring en volhouding baie laag op die houtkappers se prioriteitslys.

Hoe die Goewerment teenstrydige opdragte aan die houtkopers aan die een kant en die boswagters(-bewaarders) aan die anderkant gegee het.

- Die Goewerment het die bosbewaarders aangesê om volhouding en bewaring in die Bos aan te moedig.
- Wette en maatreëls is daargestel om te verhoed dat die Bos vernietig word.
- Dieselfde Goewerment plaas egter gedurig druk vir meer en meer hout op die houtkopers vir spoorlyne, nuwe hawens, myne, ens.
- Die houtkappers kry teenstrydige boodskappe, maar hulle nood om te oorleef is so hoog dat hulle eerder die gevaar sal loop om onwettig bome af te kap en olifante te skiet net om aan die lewe te kan bly.

Slot:

Samevatting van hoe alles gelei het tot die skewe sirkel wat ontstaan het en eie mening.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
12		13	10	

OF

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG**KRINGE IN 'n BOS – Dalene Matthee**

- 2.1 B – geelhoutboom. (1)
- 2.2 C – op die houtwerf. (1)
- 2.3 2.3.1 ONWAAR (1)
- 2.3.2 Motiveer jou antwoord in EEN VOLSIN. (1)
- 2.4 2.4.1 ONWAAR (1)
- 2.4.2 Hy kon nie, want hy was nog te diep in die skuld by MacDonald./ Hy kon nie, want Smith en MacDonald het saamgewerk en Smith sou dus nie sy hout koop nie. (1)
- 2.5 Hy wou met sy hand op die Bybel gaan sweer. (1)
- 2.6 'n Gedeelte (tien sjielings) van hulle skuld is met die hout betaal.
Hulle het 'n "goodfor" vir koffie, suiker en meel gekry.
Hy het ingestem om die prys van die twak by Joram se bestaande skuld te voeg. (3)
- 2.7 2.7.1 Om jouself te kort te doen/swaar te kry sodat jy iemand anders kan help. (1)
- 2.7.2 MacDonald het baie geld gekry vir die hout waarvoor hy min betaal het.
MacDonald en sy gesin het 'n rykmanslewe gelei en hulle beslis nie te kort gedoen om die houtkappers te help nie. (2)
- 2.8 Saul was ontsteld en het 'n erge innerlike stryd oor die voorval gevoer.
Josef het dit gelate aanvaar en gedink dat Saul oorreageer. (2)
- 2.9 2.9.1 Hy ken sy hout, weet hoe hard hulle daarvoor moes werk en het geweet dat MacDonald blatant gejok het oor die kwaliteit van die hout. (1)
- 2.9.2 Hy was kwaad, (maar het geweet dat hy vir Joram in 'n hoek het). (1)
- 2.10 MacDonald was wreed en harteloos en het gejok oor die kwaliteit van die hout om homself te verryk ten koste van Joram en sy gesin. (1)
- 2.11 Saul het (in sy onkunde) gevoel dat sy pa sterker moes opgestaan het teen MacDonald. (2)

- 2.12 Hy was in 'n hoek gedryf en verleë oor MacDonald./ Joram het hom geld geskuld en was afhanklik van MacDonald vir noodsaaklike lewensmiddele. (2)
- 2.13 Enige 2 – 4 sinvolle sinne met staving uit die roman vir of teen die stelling. (4)
- 2.14 2.14.1 E – 'n Trotse, ervare houtkapper.
 2.14.2 D – Word gebruik om spoorlyne mee te bou.
 2.14.3 B – Het die houtkappers sleg/onregverdig behandel.
 2.14.4 A – Waar die kalender gestaan het.
 2.14.5 C – Swak tipe/gehalte hout. (5)
- 2.15 protagonis. (1)
- 2.16 2.16.1 Hy wou nie gehad het dat Kate met Saul moes meng nie./ Hy het gedink dat hulle baie beter as die houtkappers was, en dat die houtkappers vuil en agterlik was. (1)
- 2.16.2 Dit het vir baie lank vir hom gevoel of daardie woorde oral oor sy lyf ingebrand was.
 Tog het dit hom ook gemotiveer om uit die skewe sirkel te kom / te werk om nie meer afhanklik van die houtkopers hoef te wees nie. (2)

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
13		13	9	

VRAAG 3: OPSTELVRAAG***DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM – Marita van der Vyver***

By die nasien van hierdie opstelvraag maak die memorandum vir soveel as moontlike feite voorsiening. Die kandidate hoef nie al die feite te gee nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek na VRAAG 16.

Inleiding

Verwys bv. na die verskillende boustene van 'n roman en dui die belangrikheid van karakters in 'n verhaal aan.

Lyf:**Hanna**

- Die verteller in die verhaal: gee dus inligting oor haarself aan die leser
- Hoofkarakter
- Sy stel ons aan haar ongelooflike ingewikkelde gesin voor
- Wil eendag 'n skrywer word
- Ontevrede met haar lewe
- Bevraagteken alles (Hanna Hoekom)
- Voel aanvanklik niemand stel belang nie / het geen opwindende liefdeslewe nie / lewe is geen sprokie nie
- Gavin laat haar besef sy is "fabulous"
- Aan die einde van die verhaal het sy haarself aanvaar.

Sharon

- Sy is Hanna se beste vriendin.
- Die enigste kind van ryk ouers.
- Sy geniet die samesyn met Hanna se ongelooflike gesin.
- Sy is nie skaam om van haar ouma, wat 'n eenvoudige lewe lei, te praat nie.
- Sy is verlief op Yann.

Hanna se ouers

- Mana is Hanna se ma.
- Sy hou daarvan haar kinders moet haar op haar naam noem.
- Sy is baie eksentriek.
- Sy dra hansworshoede en het 'n termosfles vol groentee onder haar arm
- Sy is 'n persoon sonder pretensies en eet verder as die verfkwas in haar sop val.
- Sy dra nie grimering nie.
- Sy het die eerste maal met 'n moffie getrou omdat sy 'n kind wou gehad het.
- Daarna, toe sy weer 'n kind wou hê, het sy oorsee gegaan vir kunsmatige bevrugting.
- Sy kan nie lekker kosmaak nie en die gesin eet baie sop.

Gavin

- Gavin is Hanna se biologiese pa en is gay.
- Hanna se ma het op 'n dag besluit dat sy 'n kind wil hê en het sommer met hom getrou.
- Hy dra grimering, sy hare is gebleik en hy is baie "trendy"/modebewus.
- Hy gee baie maal vir Hanna moderne klere (slangvelbroeke uit Engeland) present waarvan sy niks hou nie.
- Hy is 'n vrolike mens wat altyd die siel van 'n partytjie is.
- Hy voel tog sleg omdat hy Hanna as pa in die steek gelaat het.
- Vir hom is Hanna perfek en "fabulous".

Beyers

- Hanna se stiefpa
- Beste man wat Mana nog gehad het
- Sterk man
- Akteur/radio-en TV-werk
- Tree op by kunsfeeste.
- Sorg goed vir gesin.
- Dra daartoe by dat almal mekaar beter leer ken/aanvaar.
- Ondersteun Hanna in haar ideaal om te skryf
- Funksie in verhaal: Help die verteller om Hanna se storie te vertel.

Slotparagraaf: Moet opstel saamvat en eie mening gee.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
10		16	9	

OF

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG

DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM – Marita van der Vyver

- 4.1 Hulle het 'n **selfoonboodskap** gekry/ontvang dat sy **eerste vrou** uit Amerika **kom kuier**. (3)
- 4.2 Tibo: Hy is opgewonde oor die aktrise, wat binnekort in 'n bekende sepie gaan optree, nou vir hulle kom kuier.
- Amos: Hy het sy ma lanklaas gesien en is baie opgewonde. (4)
- 4.3 4.3.1 ONWAAR (1)
- 4.3.2 Sy het geglo dis geldmors. / Dis deel van Hanna se karakter. (1)

- 4.4 Dit is haar vrugbare verbeelding en haar ingewikkelde gesinslewe. (2)
- 4.5 4.5.1 Vergelyking (1)
- 4.5.2 Metafoor (1)
- 4.6 Sy wil nie seksisties wees deur 'n manlike of vroulike geslag aan die ongebore kind te gee nie. Sy verwys na die baba as "dit". (2)
- 4.7 4.7.1 C dra maskara
 4.7.2 E bly in Amerika
 4.7.3 A verlief op Sharon
 4.7.4 F Hanna se beste vriendin
 4.7.5 B Sharon se ma
 4.7.6 D sterk, verantwoordelike versorger. (6)
- 4.8 4.8.1 Beyers
 4.8.2 Patat / Pampoen
 4.8.3 Pampoen / Patat
 4.8.4 Tafelberg (4)
- 4.9 uit 'n proefbuis kom. (1)
- 4.10 Sy beskryf **Sharon asof sy in volkome kontras met haar is. Sharon is nie wit**, soos Hanna, nie; **sy is ryk** en "**alles aan Sharon lyk duur**". (4)
- 4.11 Hulle werk in spanne. (1)
- 4.12 Hulle skryf net vieslike woorde en sê dat dit in die woordeboek is. (2)
- 4.13 4.13.1 C / Jou kleredrag het 'n groot invloed op wat mense van jou dink. (1)
- 4.13.2 B / Ek is nie onnosel nie. (1)

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
13		14		8

OF

VRAAG 5: OPSTELVRAAG**MEEULANDERS – Esta Steyn**

By die nasien van hierdie opstelvraag maak die memorandum vir soveel as moontlike feite voorsiening. Die kandidate hoef nie al die feite te gee nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek na VRAAG 16.

Inleiding

Lyf

Jacob se lewe

- Hy vlug weg van die seerkry in sy verlede
- Skalla het sy meisie verkrag
- Die meisie word in 'n gestig opgeneem
- Jacob was self amper van sy kop af
- Jacob soek sy heling op Meeuland.

Ryna se lewe

- Ryna kom Meeuland toe na 'n traumatiese gebeurtenis in haar lewe
- Ryna se gesin en besittings is in 'n brand uitgewis
- Ryna beland in 'n kliniek
- Sy aanvaar uitdaging van navorsing oor kusvoëls.
- Sy is eers nie welkom op Guano-eiland nie.

Hantering van hulle hartseer: *All that lives must die, passing through nature to eternity:*

- Beide verdiep hulle in hul werk.
- Besig met eenvoudige dagtake
- Vlug na Meeuland/weg van goed wat seermaak
- Ryna maak haar lewe hier oor
- Verstaan nie siklus van lewe nie, maar werk/leef daarvolgens.

Rol op Meeuland

- Hulle sien Meeuland as toevlugsoord/redding.
- Liefde maak swaarkry draagliker.
- **Ryna** is die moedertipe.
- Sy speel 'n belangrike rol in Janka se lewe.
- Sien ander se seerkry raak
- **Jacob** in beheer van eiland.
- Hy raak verlief op Ryna.

Slot

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
12		13		10

OF

VRAAG 6: KONTEKSTUELE VRAAG**MEEULANDERS – Esta Steyn**

- 6.1 Haar boek word in Stellenbosch bekendgestel. (2)
- 6.2 Aan die einde van haar 3 jaar; sy moet Meeuland verlaat; sy wil dit as herinneringe saamneem. (2)
- 6.3 6.3.1 A Salmanderbaai (1)
- 6.3.2 C Matthys Langhans (1)
- 6.3.3 A Minder (1)
- 6.3.4 D Ousanna (1)
- 6.3.5 C Die buitegeboutjie op Meeuland. (1)
- 6.4 6.4.1 Jacob se handlanger (2)
- 6.4.2 Volgens oorlewering het die **Engelse tydens hulle besetting van die Kaap** ✓ 'n skip Weskus toe gestuur om slaggoed te soek. Toe kry hulle hierdie eiland waarvan hulle niks geweet het nie; hulle noem dit New Little land en later New land. **Kaapse goewerneur lees "Mew Land"** en dink die voëls waarvan die Engelse kaptein in sy verslag geskryf het, was meeue in plaas van malgasse. Die **Hollanders verander dit toe na Meeuland.** ✓ (2)
- 6.5 6.5.1 ONWAAR (1)
- 6.5.2 Ryna word lief vir die eiland en sy mense en vind genesing daar, maar die eiland druk vir Elsabet vas. (1)
- 6.6 6.6.1 WAAR (1)
- 6.6.2 Sy vind nooit liefde/ware geluk nie. (1)
- 6.7 Die normale druk is die storielyn.
Die skuinsgedrukte teks is dagboekinskrywings. (2)

- 6.8 6.8.1 Attie is baie handig (help graag).
 6.8.2 Janka het lekker gelag toe sy die eerste keer 'n pikkewyn sien.
 6.8.3 Hy is nog kind/klein soos 'n sardyn.
 6.8.4 Donovan se pa het 'n bokkomfabriek.
 6.8.5 Hy sien Ryna as 'n moederlike persoon/iemand wat vir ander sorg. (5)
- 6.9 6.9.1 Dit is Camilla Calvin. (1)
- 6.9.2 Iets het in Ryna se verlede gebeur waarvan sy wil vergeet. Daarom gaan sy weg./ Sy wou wegvlug/wegkom van haar vorige lewe. (1)
- 6.10 Fred (1)
- 6.11 6.11.1 Kersvader
 6.11.2 Skalla
 6.11.3 Kaapstad
 6.11.4 loop (4)
- 6.12 6.12.1 C laat Ryna aan Attie dink
 6.12.2 A Kusvoëls: 'n verbyvlug
 6.12.3 D het die eerste aand vir Ryna op Meeuland gaan "kuier"
 6.12.4 B deel van die geheim rondom Janka. (4)

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
12		17	6	

TOTAAL AFDELING A: 35

AFDELING B: DRAMA

BEANTWOORD ÓF DIE OPSTELVRAAG ÓF DIE KONTEKSTUELE VRAAG.

VRAAG 7: OPSTELVRAAG**POPPIE – DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé**

By die nasien van hierdie opstelvraag maak die memorandum vir soveel as moontlike feite voorsiening. Die kandidate hoef nie al die feite te gee nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek na VRAAG 16.

Inleidingsparagraaf.

Lyf.

Die jare wat hulle in die Kaap gebly het:

- Poppie trou met Stone, 'n trekarbeider, en word volgens die Groepsgebiedewet as 'n vreemdeling geklassifiseer.
- Xhosavrouens en –kinders mag nie meer in Lambertsbaai woon nie en Poppie word gedwing om te skuif.
- Sy besluit aanvanklik om onwettig by Stone te bly, maar sy verlang na haar ander familie in die Kaap en boonop is al die huise om hulle al platgeslaan.
- Sy verlaat Lambertsbaai en trek Kaap toe sonder Stone omdat hy nie sy werk by die fabriek wou los nie.
- Stone sluit later by haar aan, maar omdat haar familie se huis oorvol en klein is, kry sy inslaapwerk in Constantia, maar dis baie ver van die lokasie af.
- Sy sien haar gesin slegs 'n halfuur lank op Donderdae en Saterdag.
- Poppie kry 'n halfdagwerk en Stone bou vir hulle 'n tweeslaapkamerhuis.
- Nuwe wet – vrouens moet pasboeke dra.
- Poppie sukkel om 'n permanente werkspermit te kry omdat sy met 'n trekarbeider getroud is.
- Stone in hospitaal.
- Poppie se werkgewer vertrek Engeland toe en Poppie is vir 'n tyd werkloos omdat sy na die drie kinders moet kyk.
- Regeringsamptenaar dreig om Poppie terug te stuur Ciskei toe omdat sy nie 'n werk, en gevolglik ook nie 'n verblyfpermit, het nie.
- Poppie kry werk by mevrou Scobie, maar moet selfs Sondag werk.
- Sy kom laat vir besoektyd by die hospitaal aan en Stone blameer haar en beskuldig haar van ontrouheid.
- Poppie hou na 'n jaar op werk omdat sy soggens vroeg haar kinders alleen by die huis moet los as sy gaan werk.
- Poppie moet nou teruggaan Ciskei toe oor sy nie werk het nie.

- Poppie is moeg baklei om in die Kaap te bly, maar dring tog aan op 'n huis vir haar en haar kinders in Ciskei.
- Sy kry 'n huis in Mdantsane en sy en die kinders trek soontoe.

Die jare wat hulle in Mdantsane gebly het:

- Poppie en die kinders trek in 'n nuwe, maar verlate huis in Mdantsane in en Stone trek in die Kaap in enkelkwartiere in.
- Poppie verlang na haar man en familie en bereik 'n laagtepunt in haar lewe.
- Sy kry egter briewe van die familie en geld van Stone en veg moedig terug.
- Poppie sien Stone eers weer na twee jaar toe hy vir hulle kom kuier.
- Poppie is ook bekommerd oor Bonsile wat tot laat saans uitbly.
- Eensaamheid en verlange oorheers Poppie se lewe.
- Stone sterf in die Kaap aan sy maag en waarskynlik ook as gevolg van verlange.
- Na Stone se dood kom Poppie agter dat hy homself afgeskeep het om vir hulle te kon geld stuur.
- Poppie trek terug Kaap toe om onwettig daar te gaan werk omdat sy besef dat salarisse in die Kaap baie beter as in Oos-Londen is en sy dus so beter vir haar kinders sal kan sorg.

Die jare, na Stone se dood, toe Poppie weer terug Kaap toe is:

- Poppie stuur haar dogters na haar skoonouers in Herschel.
- Sy reël blyplek vir Bonsile en hy bly en gaan skool in Mdantsane.
- Kindjie en Fezi gaan saam Kaap toe.
- Poppie treur en verlang na Stone en haar kinders wat nie by haar kan wees nie.
- Poppie kry werk by mevrou Swanepoel, wat haar later help om 'n permanente werkspermit te kry.
- Sy sien eers weer twee jaar later haar kinders in die Oos-Kaap.
- Vukile (Bonsile se kind) is verwaarloos en sy neem hom saam Kaap toe, maar sy word deur omstandighede gedwing om dan vir Fezi by Bonsile te los.
- In 1976 kom die kinders in die lokasie in opstand teen die onmenslike apartheidswette van die tyd en chaos heers in die lokasies.
- Die kinders blameer die grootmense omdat hulle die blankes 'n kans gegee het om oor hulle te heers.
- Die kinders het geen respek vir die volwassenes nie en dit stuit Poppie teen die bors.
- Almal lewe in vrees en daar is kwalik sprake van 'n normale gesinslewe.
- Oorlog breek tussen die lokasiebewoners en die trekarbeiders uit en Vukile word in die proses gedood.
- Poppie bid dat haar kinders in die Oos-Kaap tog net in vrede gelaat sal word.
- Sy is egter ontsteld om uit te vind dat hulle ook by die geweld betrek word en sy kan nie eers daar by hulle wees nie.
- Poppie is moeg geveg en gee die stryd oor in haar kinders se hande.

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5	[35]
13		14	8		

OF

VRAAG 8: KONTEKSTUELE VRAAG**POPPIE – DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé**

- 8.1 Poppie se man/ tata-ka-Bonsile (1)
- 8.2
- Die “moeilikheid” is veral die paswet, want omdat sy met Stone, ’n Xhosa, getroud is, is sy nie meer in Lambertsbaai toegelaat nie.
  - Vrouens van trekarbeiders van Ciskei kon nie permanente werkspermitte kry sodat hulle by hulle mans in die Kaap kon bly nie.
  - Poppie het baie spanning beleef omdat sy elke paar maande haar permit om in die Kaap te kan bly, moes probeer verleng. (2)
- 8.3 8.3.1 “wet” (1)
- 8.3.2 antagonis. (1)
- 8.4 lot. (1)
- 8.5 8.5.1 Nee. (1)
- 8.5.2 Stone kry ook swaar sonder sy gesin, want hy was duidelik gestres – vandaar die chroniese maagpyn./ Hy moes ook in enkelkwartiere gaan bly toe hulle Mdantsane toe getrek het./ Stone het gereeld al sy geld aan haar en die kinders gestuur en op die manier homself eintlik afgeskeep. (1)
- 8.6 apartheidstydperk (1)
- 8.7 C – Stone se skielike dood. (1)
- 8.8 Toe sy weer Kaap toe getrek het. (1)
- 8.9 8.9.1 ONWAAR. (1)
- 8.9.2 Bonsile was in Mdantsane en Kindjie en Fezi is saam met Poppie Kaap toe. (1)
- 8.10 “... nou het ek nie die krag nie, nou is ek tevrede met die wêreld soos dit nou is.” (1)

- 8.11
- Al kry Poppie swaar, sorg sy baie goed vir haar kinders.
  - As sy soggens vroeg moes gaan werk, het sy vir hulle kos voorberei voordat sy weg is werk toe.
  - Toe die kinders siek geword het, het sy ophou werk sodat sy hulle kon oppas.
  - Toe sy moes Ciskei toe gaan, het sy aangedring op 'n huis vir haar en haar kinders en om geplaas te word op 'n plek waar haar kinders kon skoolgaan.
  - Na Stone se dood het sy weer onwettig Kaap toe getrek omdat die salarisse daar beter is en sy wou seker maak dat daar geld is vir haar kinders se opvoeding.
  - Sy betaal dat haar kleinseun versorg is, maar toe hy verwaarloos word, het sy hom saam met haar Kaap toe gevat.
  - Sy waag die kans om onwettig te werk en dalk gevang te word net sodat haar kinders 'n toekoms het.

Enige drie feite wat vir Poppie prys. (3)

- 8.12 Jakkie betrek Bonsile en Nomvula toe hy hulle vra om hom te help om oor die grens te vlug toe die veiligheidspolisie hom soek. Hulle al twee word na die insident in hegtenis geneem. (2)

- 8.13 C – Die apartheidswette het al die mense laat sterf. (1)

- 8.14
- Jakkie neem vurig deel aan die opstande teen die onderdrukkende wette sodat daar hopelik vir die swartmense 'n beter lewe kan wees.
  - Poppie is eenvoudig te moeg om verder te veg omdat sy haar hele lewe lank moes veg. Sy is nou maar tevrede met die lewe soos dit is. (2)

- 8.15 8.15.1 Hy hou niks van die opstandigheid van die kinders teen die regering nie. (1)

- 8.15.2 “At last.” (1)

- 8.16 8.16.1 dronk/ besope
8.16.2 hoenderhok
8.16.3 slaan (3)

- 8.17 “Tweede Kersdag.” (1)

- 8.18 Hulle is broers. (1)

- 8.19 Onwaar
Dwarsdeur die drama is daar bewyse dat sy gelowig is:
- Sy gaan kerk toe waar sy vir die Here krag vra.
  - Haar gewete pla haar as sy sonder 'n werkspermit werk en wegkruip vir die polisie. (2)

- 8.20 8.20.1 E – Poppie.
 8.20.2 A – Mosie.
 8.20.3 B – Jakkie.
 8.20.4 C – Stone. (4 ÷ 2) (2)

- 8.21 Enige logiese antwoord met bewyse uit die teks. (2)
[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
12		15		8

OF

VRAAG 9 OPSTELVRAAG

PALJAS – Chris Barnard

By die nasien van hierdie opstelvraag maak die memorandum vir soveel as moontlike feite voorsiening. Die kandidate hoef nie al die feite te gee nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek na VRAAG 16.

Inleidingsparagraaf

Lyf

- McDonalds vasgevang in vervelige lewe, afgesonderde bestaan.
- Al vier ongelukkig.
- Ouers se verhouding stram: geen liefde/verwyd mekaar.
- Emma: gefrustreerd; vertrou geen man.
- Willem: emosioneel versteurd; praat nie.
- Baie rusies en beskuldigings.
- Willem se toestand bekommer die ouers.
- Willem se “andersheid” maak dat die gemeenskap die gesin nie aanvaar nie.
- Sirkustrein word verkeerdelik op Toorwater afgehaak.
- Hendrik is stasiemeester / ontsteld.
- Trein vertrek en nar bly agter.

- Nar raak bevriend met Willem.
- Leer Willem allerlei toertjies.
- Leer Willem praat.
- Omdat Willem weer kan praat en gelukkig is, word res van die gesin ook gelukkiger.
- Emma begin weer klavier speel.
- Gesin staan saam om nar se wonde te verpleeg.
- Res van gesin vind mekaar.

Slotparagraaf: Moet opstel saamvat en eie mening gee.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
12		13	10	

OF

VRAAG 10 KONTEKSTUELE VRAAG

PALJAS – Chris Barnard

- 10.1 Die woord “paljas” beteken toorgoed of doepa wat 'n towenaar vir sy towerkuns gebruik. (2)
- 10.2 10.2.1 B – Toorwater (1)
- 10.2.2 C – Emma (1)
- 10.2.3 A – motoriese moment (1)
- 10.2.4 C – Willem (1)
- 10.2.5 B – Willem het gevra of teken sonde is. (1)
- 10.3 Frans Lombard (1)
- 10.4 Hy het 'n verskoning gesoek om Katrien weer te sien./ Hy wou Katrien sien. (1)
- 10.5 Hy het nie van die trein geweet nie. Niemand het hom iets van die trein laat weet nie en dit is sy stasie, die enigste ding wat hy nog het wat hom bietjie eiewaarde gee. (2)
- 10.6 sirkusmense (1)

- 10.7 Willem het gekyk hoe die nar met die olifant in die veld stap. Toe druk die nar die tou in sy hand en sê hy moet die olifant loop. Hy het dit gedoen en dit het hom laat goed voel. (2)
- 10.8 Hy impliseer dat sy om die verkeerde redes mooi aangetrek is – vir die sirkusmans en nie vir Nollie nie. (2)
- 10.9 Hy wil sy dogter teen die verkeerde mans beskerm. (1)
- 10.10 Sy maak haar lippe rooi met lipstiffie. (1)
- 10.11 Dit dien as waarskuwing vir Hendrik om hulle uit te los. (1)
- 10.12 Uniondale (1)
- 10.13 10.13.1 D – stasiemeester
 10.13.2 F – Emma
 10.13.3 A – boer van die omgewing
 10.13.4 B – ontmoet Manuel in die skuur
 10.13.5 C – bakleierige persoon
 10.13.6 E – het van sy fiets afgeval (6)
- 10.14 10.14.1 Bertie
 10.14.2 Nollie
 10.14.3 gesig grimeer het / grimering aangesit het. (3)
- 10.15 10.15.1 ONWAAR (1)
- 10.15.2 Dis die vreemde trein wat hulle so bang maak omdat hierdie dorpie se inwoners ongemaklik voel teenoor alles wat hulle nie ken nie./ Hulle woon op 'n stasie en sien dus gereeld treine. (1)
- 10.16 moet mense laat lag (1)
- 10.17 Die mense wat hulle so aangeval en beskinder het, kom vra om verskoning en die gesin voer nou nie meer so 'n afgesonderde (geïsoleerde) bestaan nie. (2)
- 10.18 'n Konsertina (1)
- [35]**

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
14	13	8		

TOTAAL AFDELING B: 35

OF

AFDELING C: KORTVERHALE**VRAAG 11: OPSTELVRAAG KORTVERHALE*****Agter 'n baard* – Hennie Aucamp**

By die nasien van hierdie opstelvraag maak die memorandum vir soveel as moontlike feite voorsiening. Die kandidate hoef nie al die feite te gee nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Toe Marina vir Deon die eerste keer na die oorlog sien, het sy sommer onmiddellik gewys dat sy nie van Deon se baard hou nie.

- Sy is ontevrede en kerm dat hy dit moet afskeer: “Ja, ja,” sê Marina, “en om jou baard af te skeer”, dis asof jy ons van agter 'n bos beloer.”
- Marina het ook skaars vir Deon herken toe sy hom die eerste keer op die stasie gesien het. “Ek herken jou skaars”.
- Sy sien dit ook as 'n versperring: “Iets kwel haar, die baard.” Dis asof sy nie heeltemal tot Deon kan deurdring nie”.
- Die baard is ook die rede waarom sy nie lus het vir fisieke toenadering nie: “Nie vanaand nie, Deon, net nie vanaand nie.”

Deon, daarenteen, is vasberade om nie sy baard af te skeer nie. Hy sien dit as iets waarop jy trots kan wees, 'n bewys dat jy in die oorlog was en nou 'n geharde man is.

- Hy het hard gewerk aan sy baard.
- Daar sit baie opofferinge agter die baard.
- Hy het selfs al boererate probeer om die brak kolle te laat groei.
- Sy woorde: “Juis daarom dat ek daarvoor so lief is, omdat dit so stief is.”

Deon gee uiteindelik in en skeer sy baard af sodat Marina weer soos voorheen van sy aanraking hou. Dit het eintlik nie die verwagte reaksie ontlok nie.

- Dit is egter figuurlik 'n skok, hy begin vertel van sy traumatiese ervarings in die oorlog.
- Hy raak dus ontslae van die emosionele verskansing waaragter hy geskuil het/ Hy hou nie meer 'n masker voor nie.
- Deur die afskeer van die baard en sy vertellings raak Marina nou deel van sy ervaring as soldaat.
- Uiteindelik, nadat hy aan die slaap geraak het, is dit Marina wat nou oorbly met die emosionele letsels en nie kan slaap nie.
- Hulle sal albei daarmee moet saamleef.

Marina het beweer dat sy nie weet wat Deon se gesigsuitdrukking is nie omdat die baard dit versper.

Deon se woorde: “Kyk na my,” is ironies omdat Marina, wat die heeltid gekerm het dat hy dit moet afskeer, nie nou na hom wil kyk nie.

Sy sal nou op sy gesig kan sien wat dit is wat hy weggesteek het.

Dit wat uiteindelik gebeur, is die teenoorgestelde van wat Marina verwag het: Hulle probleem is nie opgelos met die afskeer van die baard nie, inteendeel ...

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
11		15		9

OF

VRAAG 12 KONTEKSTUELE VRAAG

STORIEJOERNAAL

Rooi Kombersie – Rachelle Greeff

- 12.1 Daniël (1)
- 12.2 Likkie (1)
- 12.3 “Lila is groen.” (1)
- 12.4 Sy verjaag die miere met tabakstof.
Sy vermoor die plantluise met knoffel.
Daar is geen spuitkannetjies in haar huis nie, veral nie dié met goed vir vlieë of kakkerlakke nie. (3)
- 12.5 Dis iets kosbaars wat haar ma vir haar gekoop het. Dit was deel van haar lewe. (2)
- 12.6 Rooi en groen (2)
- 12.7 12.7.1 E 'n kombers
12.7.2 D 'n geraas
12.7.3 A vergelyking
12.7.4 C omgewingsvriendelik
12.7.5 B 'n Staalkas waarin waardevolle goed toegesluit word. (5)
- 12.8 Die brand tydens Lila se vakansie wat hul huis en hul winkel verwoes het.
Lila en Daniël word in hul huis deur rowers oorval. (2)
- 12.9 Brand – 'n dorpie in die Groot Karoo
Nege-en-twintig jaar later – Lila en Daniël se huis in die Kaapse Skiereiland. (2)

- 12.10 Sy kry koud.
Die kombersie is vir haar 'n vertroosmiddel; dit laat haar veilig voel. (3)
[22]

EN**BABY – E.K.M DIDO**

- 12.11 Nooi (1)
- 12.12 Sê of die volgende WAAR of ONWAAR is.
- 12.12.1 12.12.1.1 WAAR (1)
- 12.12.1.2 Sy speel nog buite deur 'n bal deur 'n tuisgemaakte hoepel te gooi. Sy verstom haar oor Baby se wêreldwyse houding en voorkoms. (2)
- 12.12.2 12.12.2.1 ONWAAR (1)
- 12.12.2.2 Sy help graag vir Ma om drinkgoed te bedien en sy skuur die potte onder die boom. / Dit blyk of sy die persoon is wat altyd rondgestuur word deur Ma. (Enige 1) (1)
- 12.13 Sy wil spog dat sy bevriend is met 'n stadsmeisie. (2)
- 12.14 12.14.1 Haar ma. (1)
- 12.14.2 Sy was twee jaar gelede deur oom Attie ontvoer en was nog steeds op soek. (1)
- 12.14.3 Pretoria / Transvaal (1)
- 12.15 12.15.1 D Die verteller se ouma
A Baby se regte naam (2)

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
9		15		11

TOTAAL- AFDELING C 35**OF**

AFDELING D: GEDIGTE

BEANTWOORD TWEE VAN DIE VOLGENDE GEDIGTE UIT VERSJOERNAAL.

VRAAG 13 KONTEKSTUELE VRAAG

- 13.1 “Kontak” beteken dat jy kommunikasie het met ’n ander persoon. (2)
- 13.2 Met sy geliefde. (½)
- 13.3 Die sim-kaart is gekrap en die battery is pap. (2)
- 13.4 Hy wou haar met sy selfoon bel.
Hy het ’n brief geskryf.
Hy het ’n duif gestuur. (3)
- 13.5 Hy wou sy hart se hoeke uitwas. (1)
- 13.6 C Metafoor (1)
- 13.7 selfoon en brief (2)
- 13.8 Hy kan nie kontak maak nie, want hy kan glad nie kommunikeer nie. (2)
- 13.9 13.9.1 Hy wag vir die terugkoms van die duif. (1)
- 13.9.2 Hy hoop dat die geliefde vir hom ’n teken sal stuur: ’n takkie blare in die duif se bek. (3)
- [17½]**

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
6	8½		3	

OF

VRAAG 14: KONTEKSTUELE VRAAG**STAD IN DIE MIS – D.J. OPPERMAN**

- 14.1 Dit is iemand wat in die stad woon. / enige stadsmens / stedeling. (½)
- 14.2 D gespanne (1)
- 14.3 14.3.1 Die mens loop. (1)
- 14.3.2 Die dier sluip. (1)
- 14.4 14.4.1 Dit is die digte mis. (1)
- 14.4.2 Die woord “duisternis” impliseer donkerte terwyl wit die teenoorgestelde daarvan is. Twee teenstrydige woorde langs mekaar word ’n oksimoron genoem. (4)
- 14.5 14.5.1 E – geluide van die stad
- 14.5.2 C – sement -/ betonstrukture
- 14.5.3 D – rooi verkeersligte
- 14.5.4. A – hysbakke se deure
- 14.5.5 B – blink dakke (5)
- 14.6 14.6.1 Hy kan nie goed in die mis sien nie. Soos die mis beweeg, lyk dit asof die dier beweeg./ Dit lyk asof die pote “waggel”. (2)
- 14.6.2 sterk (1)
- 14.7 Op die hoeke van strate / op straathoeke. (1)

[17½]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
7		6½	4	

OF

VRAAG 15 KONTEKSTUELE VRAAG***THINGS THAT GO BUMP IN THE NIGHT – ROSA KEET***

- 15.1 “jy los my alleen” (1)
- 15.2 deur geluide (½)
- 15.3 Dit verwys na die geluide wat ’n mens in die nag hoor en jou bang maak. (2)
- 15.4 15.4.1 Sy probeer om nie te luister nie. (1)
- 15.4.2 “hoe harder” (1)
- 15.5 15.5.1 bang
- 15.5.2 vaak
- 15.5.3 verdwaal (3)
- 15.6 15.6.1 Die klank van ’n onbekende voetstap op die trap. (1)
- 15.6.2 Dit kan enige geluid in die huis wees, dalk die trap of die dak wat kraak, of dit kan ’n inbreker wees wat al nader aan haar slaapkamer kom. (2)
- 15.6.3 Dit is net haar verbeelding. As ’n mens bang is, is jy geneig om meer sensitief te wees en jou maklik dinge te verbeel. (2)
- 15.7 metafoor (1)
- 15.8 Die jas aan die kopstok. (1)
- 15.9 15.9.1 alliterasie – s-klank (1)
- 15.9.2 Dit is die geluid wat die slang maak. (1)

[17½]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
6½		7	4	

OF

VRAAG 16: KONTEKSTUELE VRAAG**DIE HANSWORS – S.J. PRETORIUS**

- 16.1 nar (1)
- 16.2 In die sirkus. (1)
- 16.3 Dit is sy medewerkers by die sirkus / sirkusmense. (1)
- 16.4 16.4.1 C boggel (1)
- 16.4.2 B eensaamheid (1)
- 16.4.3 A kruisrym (1)
- 16.4.4 D al die bogenoemde (1)
- 16.4.5 B alliterasie (1)
- 16.5 “bitterder” (1)
- 16.6 Hy het in ’n hoek tussen die diere se hokke gaan sit. (2)
- 16.7 “oor en oor” (1)
- 16.8 Sy briewe is kosbaar vir hom. / Miskien kon hy nie goed lees nie. (1)
- 16.9 16.9.1 WAAR (1)
- 16.9.2 “die dood uittart” (2)
- 16.10 Hy het haar kom besoek. / Hy het haar moontlik geld gestuur. (1)
- 16.11 B besig is om dood te gaan (1/2)

[17½]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
6½		6	5	

TOTAAL AFDELING D: 35**GROOTTOTAAL : 70**

EERSTE ADDISIONELE TAAL**RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG****Let op die verskil in die puntetoekenning vir inhoud versus struktuur en taal**

KODES EN PUNTETOEKENNING		INHOUD [25] Interpretasie van die onderwerp. Grondige argumente, verantwoording en begrip van die voorgeskrewe werk.		STRUKTUUR EN TAAL [10] Struktuur, logiese vloei en aanbieding. Gebruik van taal, toon en styl in opstel.
Kode 7 A 80 – 100%	Uitmuntend 20 tot 25 punte	In diepte interpretasie van onderwerp, alle aspekte van die onderwerp is ten volle nagevors. Uitstekende reaksie. (90+, uitmuntende reaksie) Reeks pakkende argumente, uitgebreid; ondersteun uit die teks. Uitstekende begrip van genre en voorgeskrewe teks.	Uitmuntend 08 – 10 punte	Samehangende en gestruktureerde opstel. Uitstekende inleiding en afsluiting. Argumente is goed gestruktureerd en duidelik ontwikkel. Taal, toon en styl is gevorderd, treffend en korrek.
Kode 6 B 70 – 79%	Verdienstelik 17½ – 19½ punte	Bo-gemiddelde interpretasie van onderwerp. Alle aspekte van die onderwerp is geskik nagevors. Gedetailleerde reaksie. Reeks grondige argumente is gegee, goed ondersteun uit teks. Baie goeie begrip van genre en teks.	Verdienstelik 7 – 7½ punte	Opstel is goed gestruktureerd Goeie inleiding en afsluiting. Argumente en gedagtelyk is maklik om te volg. Taal, toon en styl is korrek en gepas vir die doel. Goeie aanbieding.
Kode 5 C 60 – 69%	Beduidend 15 – 17 punte	Toon begrip en het onderwerp goed geïnterpreteer. Taamlik gedetailleerde reaksie op die onderwerp. Sommige grondige argumente is gegee, maar nie almal is baie goed gemotiveer nie. Begrip van genre en teks duidelik.	Beduidend 6 – 6½ punte	Duidelike struktuur en logiese vloei van argumente. Inleiding, afsluiting en ander paragrawe is samehangend georganiseer. (koherensie) Vloei van argumente kan gevolg word. Taal, toon en styl is grootliks korrek.
Kode 4 D 50 – 59%	Voldoende 12½ – 14½ punte	Taamlieke interpretasie van die onderwerp; nie alle aspekte is in detail nagevors nie. Sommige goeie punte ter ondersteuning van die onderwerp. Meeste argumente is ondersteunend, maar bewyse is nie altyd oortuigend nie. Basiese begrip van genre en teks.	Voldoende 5 – 5½ punte	Geringe bewyse van struktuur. Goed gestruktureerde en logiese vloei en samehang ontbreek. Min taalfoute; toon en styl is meestal gepas. Paragrawe is meestal korrek.
Kode 3 E 40 – 49%	Matige 10 – 12 punte	Baie gewone en gemiddelde poging om die vraag te beantwoord. Baie min diepte en begrip in reaksie op die onderwerp. Argumente nie oortuigend nie en baie min verantwoording uit die teks. Leerder het nie houvas en volle begrip van genre en teks nie.	Matige 4 – 4½ punte	Beplanning van die struktuur is gebrekkig. Argumente nie logies gerangskik nie. Paragrawe is foutief. Opvallende taalfoute. Toon en styl nie gepas vir die doel nie.
Kode 2 F 30 – 39%	Basiese 7½ – 9½ punte	Houvas op die onderwerp is swak. Reageer herhalend en soms van die punt af. Geen diepte in argumentering; verkeerde interpretasie / Argumente word nie verantwoord uit die teks nie. Baie swak houvas op genre en teks.	Basiese 3 – 3½ punte	Swak aanbieding en gebrek aan beplanning beïnvloed die vloei van die argumente. Taalfoute en foutiewe styl maak opstel onsuksesvol.
Kode 1 F tot H 0 – 29%	Ontoereikend 0 tot 7 punte	Reaksie soms in verhouding met die onderwerp, maar dis moeilik om ontoepaslike argumente te volg. Swak poging om vraag te beantwoord. Min toepaslike punte met geen verantwoording uit die teks. Baie swak houvas op genre en teks.	Ontoereikend 0 – 2½ punte	Moeilik om te bepaal of die onderwerp aangespreek word. Geen bewyse van logiese beplanning nie. Geen paragrawe en koherensie nie. Swak taalgebruik. Verkeerde styl en toon.